

בעוה"ש"ת

קונטרס

טוה אײך גוט!?

וואס דאס איז א וואונדערליכע שיעור, געזאגט געווארן דורך
כבוד קדושת הרב הצדיק מוהר"א ש' שליט"א
ארײַנצוברענגען אין אונז די רײע און קלארע אמונה אין פאשעפער,
ווי אויך עצות און התחזקות וויאזוי אדורך צו גיין דעם לעבן בשלום.

פרשת חקת תשע"ב

געבויעט און באגרינדעט אויף די ווערטער פון אונזער הייליגער און פארקטיגער רבי,
דער באהאלטענע ליכטיגקייט, דער הייליגער הויכער ליכט, אדוננו, מורינו ורבינו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און אויף די ווערטער פון זיין תלמיד, מורינו הגאון הקדוש, א וואונדערליכע ליכט,
וואס קיין שום באהעלטעניש איז נישט פארהוילן פון איהם,

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און עס איז צוזאמגעפלאכטן מיט פסוקים פון תורה, נביאים, כתובים, און מאמרים
פון אונזערע הייליגע חכמים פון גמרא און מדרשים און הייליגן זוהר.

עס איז געברענגט געווארן צום דרוק
דרך חסידי ברוסלב - נא יארק צ"ו

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים

To obtain this and other Breslov publications:

מוסדות היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh Williamsburg

27 Skillman Street

718-384-1652 ישיבה אפיס

מתיבתא היכל הקודש

Mesifta Heichal Hakodesh

1129-42nd Street

Brooklyn NY 11219

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh Kiryas Joel

8 Hayes Ct.

845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

79 Decatur Avenue.

347-243-2992

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

32 Dolson Rd.

347-733-7551

בארץ ישראל

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שע"י עמותת "ישמח צדיק-קהילת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 15225

טלפון רב קווי 04-6708356

פקס: 04-6708359

Visit Our Web Site: www.breslevcity.co.il

לשמוע השיעורים 212-444-9191

Find our entire book selection at:

amazon.com or at: mohorosh.com

To donate and/or sponsor one of our books please call: 845-481-3321

טוה אײַ גוט ? !

.א.

דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק ב, סימן י"ב): ווען א מענטש גייט מיטן אייגענעם שכל און חכמה, קען ער אריין פאלן אין גרויסע טעותים, און קען קומען צו גרויסע שלעכטס, און עס זענען געווען גרויסע און באקאנטע רשעים, וואס האבן זייער פארדארבען, און זיי האבן אפגענארט די וועלט, און אלעס האט זיך גענומען פון זייערע חכמות, אז זיי זענען געגאנגען מיטן אייגענעם שכל און אזוי ארום פארפירט די וועלט.

דער הייליגער רבי זאגט (שיחות הר"ן סימן ו'): דער יצר הרע איז צוגעגליכן, צו איינעם וואס גייט מיט א פארמאכטע האנט, און אלע לויפן אים נאך, און מיינען אז ער האט עפעס א סוד, נאכדעם געט ער א מאך אויף די האנט, און מען איבערצייגט זיך אז ער האט גארנישט. און דאס איז בעיקר געזאגט געווארן אז א מענטש לויפט נאך, נאך איינעם, וואכן, חדשים, און יארן, און ער מיינט אז ער איז א באהאלטענע צדיק וכו', און ער וועט פון אים עפעס האבן, און צום סוף עפענט ער אויף די האנט, און עס איז גארנישט דא דארט. ער האט פון אים גארנישט באקומען, און ער האט מיר גוט אפגענארט .

דער מדרש זאגט (קהלת רבה פרשה ה, פסוק י"ד); ווען א קינד ווערט געבוירן זענען זיינע הענטעלעך פארמאכט! ווידער ביי א נפטר זענען די הענט אפען, און מען קען דאס נישט פארמאכן, איז דאס דער מדרש מסביר, ווייל ווען א קינד ווערט געבוירן, וויל ער אייננעמען די גאנצע וועלט און טראכט אז די גאנצע וועלט איז זיינס, אבער ווען ער גייט ארויס פון

דער וועלט, זעהט ער שוין אז ער האט גארנישט אין די הענט.

וועגן דעם דארף זיך יעדער מענטש משפט'ן, וואס דאס איז איינע פון די יסודות פון 'התבודדות' וואס דער הייליגער רבי האט אויף געלערנט, (עיינליקוטי מוהר"ן חלק א סימן ב, וסימן ט"ו) זיך צו משפט'ן 'וואס האב איך אין די האנט', ווייל סתם פון הבטחות קומט גארנישט ארויס.

און ווען א מענטש מאכט דעם חשבון גלייך ביים אנפאנג ווען ער גייט אויף א פלאץ, וואס האב איך פון דארטן ? ! און ער זעהט אז גארנישט ! ! דארף ער דאך פארשטיין אז עס איז א שאד די צייט סתם אהינצוגיין, אבער אויב ער זעהט, ער איז יא מצליח און ער איז גלייך קונה עפעס, זאל ער זיך האלטן זייער שטארק, אזוי וועט ער קענען נעמען יעדעס מאל מער און מער .

דער הייליגער רבי זאגט (שיחות הר"ן סימן נ"א) ; דאס זאלט איר מקבל זיין פון מיר 'איר זאלט זיך נישט לאזן נארן די וועלט נארט ענק'. רבי נתן זכרוננו לברכה

פֿלעגט שְׂטענדיג חזרן דעם פֿסוק (איוב ג, י"ט): 'קָטַן
וְגָדוֹל שָׁם הוּא'. ווער עס איז גרויס און ווער עס איז
קליין דאס ווייסט מען נאר דארטן. א מענטש קען
נישט וויסן ווער עס איז גרויס. חז"ל זאגן (פסחים נד:);
'אין אדם יודע מה בלבו של חברו'. איינע פון די זאכן
וואס עס איז פארהוילן פון א מענטש, איז אז ער
ווייסט נישט ווער יענער איז ,

הרב החסיד רבי לוי יצחק (בנדער) זצ"ל האט מיר
פארציילט: ער פלעגט אסאך פארן מיטן באן, ווייל
מען האט אים אלץ געזוכט און ער האט געמוזט פארן
פון איין פלאץ צום אנדערן, האט ער אלץ געהאט מיט
זיך א משניות, און געזאגט אסאך משניות, ביז ער
האט געקענט אויסענווייניג ששה סדרי משנה. האט
זיך איינמאל צוגעזעצט לעבן אים א רב, וואס ער איז
געווען פון די ריכטיגע מתנגדים אויף ברסלב, און
וויבאלד ער האט געזעהן א יונגערמאן לערנט אזויפיל
משניות, פֿרעגט ער אים וואו וואוינט איר? זאגט ער;
אין אוימאן! נעמט זיך דער רב חזק מאכן, 'איר זענט
פון די אוימאנער חסידים'? ! איך קען אייך, איך קען

אייך, און זאגט כל דבר אסור, און יעדע פאר ווערטער זאגט ער 'איך קען ענק', און אזוי ווי רבי לוי יצחק ז"ל זעהט אז ער ווערט נישט פטור פון אים, זאגט ער אים; 'איך זעה איר זאגט א גאנצן צייט איך קען ענק, זאגט נאר; 'זיך' קענט איר?!, אז ער האט דאס געהערט איז ער שוין שטיין געבליבן.

און עס ליגט אין דעם ענטפער א טיפן דערהער, ווייל מען זעהט אמאל א מענטש גיסט פער און שוועבל אויף א צווייטן, און ער טראכט נישט אריין, צו 'זיך אליין' קען ער שוין? און אונדאי נישט אן אנדערן.

ווען מען האט געדריקט דעם ערשטן מאל דעם פירוש מהר"ם שיף אין די צייטן פון רבי נתן זכרונו לברכה, האט רבי נתן געזאגט: 'איך קען זאגן פשט אין דעם שווערסטן מהר"ם שיף, אבער אין א איד קען איך נישט זאגן קיין פשט! ווייל עס שטייט (תהלים נא, י"ט): 'לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה', און ווער קען וויסן ווער עס איז דער אמת'ר לב נשבר. ווען א מענטש איז צופראכן, ווייל ער האט נעבעך אין שטוב

צרות, און ער האט נישט קיין פּרנָסָה וכו', און ער
 לאַזט אַפּאַר טרערן און ער וויינט זיך אויס צום
 באַשעפּער, דאס עפּנט אויף אַלע הימלען, און ווער
 קען דאס וויסן. ! ?

עס שטייט (זוהר הקדוש פּרשת חיי שרה קכב): 'מאן
 דזעיר הוא רב ומאן דרב הוא זעיר'. ווער עס איז קליין
 איז גרויס און ווער עס איז גרויס איז קליין. דא קען
 זיין איינער וואס מען רעש'ט זיך מיט אים, אָבער
 אויבן אין הימל ווייסט מען גארנישט ווער דער
 מענטש איז. און פאַרקערט אויך, עס קען זיין אַ
 מענטש וואס דא קען מען אים נישט, אָדער מען מאכט
 גאר חוֹזק פון אים, אָבער אין הימל איז ער זייער זייער
 גרויס.

דער הייליגער חפץ חיים ז"ל האט אמאל
 גערעדט פון דעם אז דער עיקר חשיבות איז תורה,
 [ווייל דאס איז די חכמה פון דעם אייבערשטן, און אז
 א מענטש וויל זיין נאנט צום אייבערשטן, איז דאס
 נאר דורך די תורה], האט ער געזאגט: אויף אַ מאפע
 זעהט מען, ביי די גאר גרויסע שטעט אַ גרויסע רינגל,

ביי קלענערע שטעט א קלענערע רינגל, ביי
 שטעטעליך און דערפעליך זעהט מען נאר פינטעלעך,
 ביי א גאר קליינעם שטעטל זעהט מען גארנישט אויף
 די מאפע, וועגן דעם 'ראדין' [וואס דאס איז געווען
 דער שטעטל וואו דער הייליגער חפץ חיים האט
 געוואוינט און געהאט די ישיבה] זעהט מען נישט
 אויף די מאפע, אבער אויף די מאפע אויבן אין הימל
 זעהט מען פונקט פארקערט, די גרויסע שטעט וואס
 עס איז נישט דארטן געווען קיין ישיבות, קיין שוהלן,
 קיין מקנאות, אזוי ווי דער הויפט שטאט
 פעטערבורג, איז אפילו נישטא אויף די מאפע, אבער
 וואספארא שטעטל עס איז יא דא א ישיבה, שוהלן,
 מקנאות, א קיבוץ פון אידן, און וואס מער תורה עס
 איז דא דארט, איז אין די מאפע פון הימל דא א
 גרעסערער רינגל. ווייל אין הימל ווערט געמאסטן א
 שטאט, אדער א דערפל, לויט וויפיל תורה מען האט
 דארטן געלערנט. וועגן דעם דארף א מענטש זעהן,
 זיך נישט צו לאזן נארן.

זאגט אָבער דער הייליגער רבי (ליקוטי מוהר"ן חלק ב, סימן י"ב); אז אַ מענטש גייט נאָך דעם אייגענעם שכל קען ער קומען צו מורא'דיגע טעותים און ער קען פארקרימט ווערן, און נאָך פארקרומען אנדערע אויף, אזוי ווי די מפורסמים וואס זיי האבן אפגענארט די וועלט. און וואס איז די עצה? צו גיין מיט תמימות און פשיטות, און ביי יעדע זאך זאל ער קוקן, איז דער אייבערשטער דארטן, זאל ער עס טוהן, און נישט קוקן אויף זיין פבוד. און אויב די אייבערשטער איז נישט דארטן, דעמאלטס זאל ער עס נישט טוהן. שטעלט זיך א פראגע וויאזוי קען מען דאס וויסן? ממילא צדיקים וואס האבן אייביג געזעהן די שם 'הוי"ה' פאר זייערע אויגן, האבן דאס געקענט וויסן, אָבער אונז פשוטע קליינע מענטשעליך, וויאזוי ווייסט מען צו דער אייבערשטער איז דארט, צו נישט? נאר דער אייבערשטער מיט די תורה איז איין זאך, און ווי עס איז דא תורה ווייסט מען אז דארטן איז דער באשעפער, און ווי עס איז נישטא קיין תורה ווייסט מען אז עס איז פשוט ליגענט, און מען מאכט דיר

צונאר. אָפּגעֲרעדט אויב מען רעדט אַקעגן די תּוֹרָה איז דאס פּשוטע כּוּפּרים בעיקר, ווייל אידן זענען אידן נאר דורך די תּוֹרָה, און אָן די תּוֹרָה זענען מיר גארנישט.

די גמרא זאגט (שבת פט.): פּאַרנאָס ווערט אָנגערופּן די באַרג וואס מען האט געגעבן די תּוֹרָה פאר אידן, הר 'סיני'? ווייל פון דאָרט איז אַראַפּ אַ 'שנאה' אויף די וועלט, און אומות העולם האבן פיינט באקומען אידן. ווייל זיי שפּירן זיך 'גארנישט' קעגן אַ איד; אַ איד האט אַ אַנדערן חן און אַ אַנדערן חשיבות, אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן א); אַ איד וואס לערנט תּוֹרָה, און פירט זיך לויט די תּוֹרָה, האט אַ חן און אַ חשיבות, נאר יעצט איז דער חן און חשיבות אַראַפּגעפּאלן, און עס איז ביי די גוים. ווייל אז מען לערנט נישט קיין תּוֹרָה, און מען פירט זיך נישט על פי התּוֹרָה, קוקט אויס ווי אַלעס פירט זיך בדרך הטבע, און ווער עס איז שטערקער, און קען בעסער שלאָגן, דער געוואונט. און פּאַרשטייט זיך אַז דער גוי איז אַ גרעסערע רוצח און קען בעסער שלאָגן,

וועגן דעם דאכט זיך אז זיי זענען העכער און חשובער, אבער אז מען לערנט תורה, באקומט מען א מורא דיגער חן. קומט אויס אז דארט ווי מען רעדט וועגן תורה, איז דארטן דער באשעפער.

וידעראום זאגט שלמה המלך (משלי ב, ו); 'מפיו דעת ותבונה'. פון דעם מויל פון א מענטש קען מען דערקענען דעם גאנצן מענטש. דערפאר אז מען רעדט פון באשעפער, ווייסט מען אז דארטן איז דער באשעפער. דער הייליגער רבי זאגט (ספר המדות אות ניבול פה סימן א): 'מי שמדבר ניבול פה בידוע שלבו חושב מחשבות און. אז א מענטש רעדט שמוץ איז א סימן אז דאס טראכט ער. פארקערט אז א מענטש רעדט נאר פון באשעפער, איז א סימן אז זיין גאנצער קאפ טראכט נאר פון באשעפער. דאס איז וואס דער תנא זאגט (אבות פרק ה, משנה כב): 'לפום צערא אגרא'. לויט דעם מויל פון א מענטש קען מען זעהן זיין צער אדער זיין שׂכר. רעדט ער נעבעך שמוץ איז דאס אליין זיין צער, אזוי ווי דער פסוק זאגט (משלי כא, כ"ג); 'שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו'. אז א מענטש היט אפ

דעם דיבור, היט ער זיך אפ פון אסאך צרות אין לעבן. שלמה המלך זאגט: (קהלת ו, ז); 'כל עמל אדם לפיהו'. אלעס וואס א מענטש מוטשעט זיך איז צו זיין מויל. לייגט דער זוהר הקדוש צו (זוהר שמיני מב.); איין ווארט 'בגין' פיהו אלעס קומט וועגן ער היט נישט דעם מויל. קומט אויס אז א מענטש דארף גיין אויף א פלאץ, וואו מען רעדט פון באשעפער, און פון די מעלה פון לערנען תורה, און מקיים זיין די מצוות בשמחה, און וואו מען איז אים מחזק אז ער קען אויך מצליח זיין.

ב.

חז"ל זאגן (תנחומא בראשית): 'עונג שבת כאלף תעניות'. דאס וואס א מענטש האט הנאה אין שבת, איז אזוי ווי טויזענט תעניות. דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן י"ז): אז מען דארף א גאנצן שבת זיין גאר פרייליך. אבער שבת איז די שווערסטע צייט צו זיין פרייליך, און אלע קריגערייען

פאסירן נאר אין שבת, ווייל די גמרא זאגט (פבא קמא לו): ביי א אקס וואס שטויסט, איז דא א 'תם' - וואס האט נאר געשטויסן צוויי מאל - און א 'מועד' - וואס האט שוין געשטויסן דריי מאל-, זאגן די חז"ל דארט, אז עס איז דא 'מועד לשבתות' ער האט שוין געשטויסן דריי מאל 'שבת'. זאגט רש"י: פון וואו נעמט זיך דאס ער זאל זיין א מועד לשבתות, ער ווייסט דען ווען עס איז שבת? נאר ווייל מען טאר נישט טוען א מלאכה מיט א בהמה שבת, און דער אקס ארבעט נישט, און מען געבט אים צו עסן, און ער איז גוט אויסגערוהט, במילא שטויסט ער. די זעלבע זאך פאסירט אויף ביי א מענטש, א גאנצע וואך איז ער פארזאגט און פארפלאגט, האט ער נישט קיין צייט צו גארנישט, אבער שבת זיצט ער אין שטוב און גייט ליידיג, טרעפט ער אלע חסרונות, און פארטשעפעט זיך מיט די ווייב און אזוי קומט ארויס אלע קריגערייען.

דער חיד"א ברענגט, (מורה באצבע סימן ד' אות ק"מ);
ערב שבת זאל מען זיך זייער אכטונג געבן פון

מחלוקת, ווייל דער סמ"ך מ"ם פרוכירט דעמאלטס צו צופרעכן אלע שטופער, און דאס איז א גמרא מפורשת, די גמרא פארציילט (גיטין נב.): עס זענען געווען צוויי שכינים וואס פלעגן זיך קריגן יעדן ערב שבת, איז רבי מאיר געקומען, און זיך אהין אריין געזעצט, האבן זיי זיך געשעמט און זיך נישט געקריגט, האבן זיי געהערט א קול וואס זאגט: "וויי איז פאר מיר, אז רבי מאיר האט מיר פארזאגט פון דא".

די גמרא זאגט (שבת י:): דער באשעפער האט געזאגט פאר משה רבינו 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושב שמה לך והודיעם'. שבת איז א גוטע מתנה, וואס דער אייבערשטער האט געגעבן פאר אידן פון זיין שאץ קאמער.

דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נ"ז); 'אכילת שבת פולו קודש פולו אלוקות'. די עסן פון שבת איז אינגאנצען הייליג און איין שטיק געטליכקייט, און מיטן עסן שבת, אדער מיטן הנאה האבן אין שבת פארשפארט מען זיך טויזנטער

תענייתים, וואס מען וואלט געדארפט פאסטן אויך יעדע עבירה, לויט ווי דער אר"י הקדוש רעכנט אויס, און ווער קען דען פאסטן אזויפיל זאָרן, און מיט איין 'עונג שבת' האט ער שוין טויזנט תענייתים. חז"ל לערנען ארויס (שבת קי"ז): פון דעם פסוק (שמות טז כ"ה): 'אכלוהו היום פי שבת היום וכו' אז שבת מוז מען עסן דריי סעודות. און די חז"ל זאָגן (שבת קיח): אז ווער עס עסט די דריי סעודות ווערט ניצול פון גוג ומגוג און פון אלע צרות. דער זוהר הקדוש זאָגט (שמות פח); א מענטש וואס פארפעלט איין סעודה איז דאס א פגם אין די אמונה.

דער הייליגער רבי האט אמאל געזאָגט, (חיי מוהר"ן סימן ל"ב): דער באשעפער הייסט שוין יא עסן, און זאָגט 'קינדערלעך עסט', און דאס איז שוין אויך שווער מקיים צו זיין.

חז"ל זאָגן (פיצה טז): ראש השנה שרייבט מען אפ דעם מענטש וויפיל ער וועט האבן א גאנץ יאר, חוץ דאס וואס ער געט אויס, פאר שבת און יום טוב, און שכר לימוד פאר די קינדער. זאג איך שטענדיג, אויב

איינער פארדינט ווייניג, ווייל מען האט אים אזוי אנגעשריבן ראש השנה, דאך זאגן אבער די חז"ל, ביי שבת זאגט דער אייבערשטער (ביצה טו): 'לוי עלי ואני פורע'. בארג אויף מיין חשבון און איך וועל באצאלן. איז דא א גוטע עצה, אז ער זאל קויפן אויף שבת, מיט אזא מין שפע און ברייטקייט, אז עס וועט אים בלייבן אויף א גאנצע וואך, און דאס באצאלט דער באשעפער. [אגב. דערפאר דארף מען ראש השנה פארן צום הייליגן רבי'ן פדי דער הייליגער רבי זאל אויף אונז מלמד זכות זיין, מיר זאלן האבן גענוג פרנסה און אלע געברויכן, א גאנץ יאר.]

ג.

רבי נתן זכרוננו לברכה זאגט, (ליקוטי הלכות מקח וממכר ד"ט): ערב שבת איז א זמן פון תשובה. און מען דארף זיך מאכן א חשבון הנפש, עס איז יעצט דורכגעגאנגען א גאנצע וואך. צו האב איך געלערנט יעדן טאג חומש רש"י מיטן תרגום, און מעביר סדרה

געווען? האב איך יעדן טאג געלערנט א פֿרק אָדער עטליכע פֿרקים, משניות? א דף גמרא? און אז מען זעהט אז נישט. נעמט מען זיך פֿאר דאס צו פֿארעכטן, און פֿון יעצט-אָן וועט מען לערנען מער און מער. און אויב יא 'ברוך השם' האט מען זיך מיט וואס מחזק צו זיין, און מען איבערצייגט זיך אז מען איז אויף א גוטן פֿלאַץ, וואס מען האט אים נישט אָפּגענאַרט, און ער אַליין האט זיך אויף נישט אָפּגענאַרט.

רבי נתן זכרונו לברכה האט געהאט א גרויסן תלמיד, רבי נחמן טולטשינער זצ"ל. ער איז געווען א יתום אלץ קינד שוין, [פֿארצייטנס איז געווען זייער ביטער אויף א יתום, ווייל עס איז נישט געווען ווער עס זאל זיך אומקוקן אויף אים], און ער איז איינגעשטאנען ביי זיין פֿעטער, אָבער ער האט זיך געדרייט אויף די גאסן, ביז ער האט אָנגעהויבן צו שפֿען וואסער, און פֿארדינט געלט. איינמאל איז רבי נתן זכרונו לברכה איינגעשטאנען ביי דעם פֿעטער, וואס ער איז געווען א רייכער מענטש, רבי נחמן וואס איז דעמאלטס געווען א בחור, האט נאך גארנישט

געקענט לערנען, פארשטייט זיך אז ער האט נישט פארשטאנען קיין דברי תורה, אבער ער האט געהערט ווי רבי נתן זכרנו לברכה רעדט, אינמיטן הערט ער איין ווארט, וואס איז אים אריין אין קאפ; געלט איז נישט, און מען קען דאס נישט באקומען, תורה ותפלה איז יא, און מען קען דאס באקומען! און ער האט זיך מיישב געווען אז ער גייט שוין נאכגיין רבי נתן זכרנו לברכה, און ער האט אים שוין טאקע נישט אפגעלאזט, און ער האט אים באדינט. [חז"ל זאגן (ברכות ז:): 'גדול שימושה של תורה יותר מלמודה'. 'משמש זיין א תלמוד חכם איז נאך מער ווי לערנען פון אים'. ווייל ווען מען גייט נאך א ערליכער איד, לערנט מען זיך אסאך פון אים, און אפילו פון זיין פשוטער פירונג קען מען זיך אסאך לערנען, און מען קוקט נאכדעם צוריק, ווי אזוי ער האט זיך געפירט ביי יעדע זאך. דער הייליגער רבי זאגט (ח"י מוה"ר סימן תקמ"ד) די אלע וואס האבן געהאט אמונת חכמים און זענען נאכגעגאנגען יעדע קלייניגקייט ביי זייער רבי'ן זענען ביים סוף געווארן אליין ערליכע אידן, אזוי ווי

מען האט דאס געזעהן אין אונזערע צייטן. און דאס גייט ארויף אויפן הייליגן רבי הערש מרימנוב זי"ע וואס ער האט אזוי געטריי באדינט, דעם הייליגן רבי מענדל מרימנוב זי"ע ביז ער איז געווארן נאכדעם אליין אזוי גרויס ווי אים. און די שפעטערדיגע צייטן איז אויך פארגעקומען דאס זעלבע, ביים גרויסן צדיק און בעל מופת הרב הקדוש רבי ישעי'לע קרעסטירער זי"ע וואס ער האט באדינט דעם הייליגן ליסקער רב בעל אף פרי תבואה זי"ע. ווייל אז א מענטש באדינט אן ערליכער איד, ער גייט מיט אים, מיט. לערנט ער זיך אויס ווי אזוי זיך צו דערהאלטן ווען עס גייט איבער אויפן מענטש. און רבי נתן זכרונו לברכה האט אים אויסגעלערנט, ער זאל אנהייבן צו לערנען אסאך משניות, און 'עין יעקב', ביז ער האט זיך אויפגעארבעט און פון נחמן וואסער טרעגער, איז געווארן דער גרויסער רבי נחמן פון טולטשין וואס איז געווען א העכערער סארט מענטש. קומט אויס אז ביי אן אמת'ן ערליכער איד דערלייגט מען נישט.

און אז אַ מענטש טוט תשובה, און מאַכט זיך אַ חשבון ערב שבת, איז ער נאכדעם זוכה צו אַ לעכטיגן שבת.

דער זוהר הקדוש זאגט (שמות, בשלח סג): אַז אַלע ברכות וואס קומט אַ גאנצע וואך איז נאר בזכות שבת, און אז אַ מענטש איז פריילעך שבת, און ער זינגט זמירות מיט אַ שמחה און ער זיצט מיט די קינדער צוזאמען, און דערציילט זיי אַ מעשה פון אַ צדיק, סיי פרייטיג צונאכט, סיי שבת בייטאג, דאס איז דער עיקר חינוך. דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן רמ"ח): אַז מען דערציילט אַ מעשה פון אַ צדיק ציהט דאס דעם הארץ צום בורא כּל עולמים, אָבער פארקערט אז מען רעדט חס ושלום פאליטיק, אויף דעם רבין, אָדער אויף דעם רבין, איז דאס גורם נאכדעם אז דאס קינד באשליסט אז ביידע זענען נישט, ביז ער ווערט אַ כּופר בכל, און ער לאזט אַלעס אַפ רחמנא לצלן, וועגן דעם דארף מען אויף דעם זייער אכטונג געבן.

ד.

רבי נתן זכרוננו לברכה איז מסביר (ליקוטי הלכות, השקמת הבקר הלכה א): דאס ענגן וואס מען זעהט ביי די מצוה פון פרה אדומה אז דאס איז 'מטהר טמאים' און 'מטמא טהורים', און דערפאר ווערט דאס אנגערופן א חוק; אז א מענטש דארף וויסן: ווי טמא ער זאל נאר נישט זיין, קען ער נאך אויף ווערן א ערליכער איד דורכן צדיק. ווידעראום ווען א מענטש האט שוין אנגעפאנגען צו לערנען און דאווענען, און ער איז זיך מחזיה און מחזק, און איז שוין מחזק אנדערע אויף, וועט ער מיינען אז ער איז שוין עפעס, דארף ער וויסן אז ער איז נאך גארנישט. קומט אויס אז ווען דער מענטש איז 'טמא' איז דער צדיק אים 'מטהר' מיט די נקודות טובות, אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן רפ"ב): אז מען איז מחויב צו טרעפן אין זיך נקודות טובות, און עס איז נישט א קונץ זיך אראפ צו ווארפן. אויף זאגט דער הייליגער רבי (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ס"א): אז אזוי ווי א מענטש דארף האבן אמונה אין בורא פל עולמים, דארף א מענטש

האבן אַמוּנָה אין זיך אז ער קען יא. און ווען דער מענטש איז שוין זוכה און ווייסט אז ער קען יא וכו' און איז שוין טהור, דארף ער שוין וויסן אז ער קען גיין נאך העכער, און דאס איז 'מטהר טמאים', 'מטמא טהורים'.

איך האב דאס געטייטשט אביסל אנדערש: מען זעהט אז עס קומט צו א צדיק א בַּחור וואס איז פול מיט עבירות און שמוץ, רחמנא לצלן. און דער צדיק געבט זיך אפ מיט אים, און מען בויעט אים אויף, ביז ער האט חתונה, און נאכדעם אויב חס ושלום קריגט ער זיך אין שטוב, און ער וויל זיך גטן, לייגט זיך דער צדיק ווייטער אריין, און זעהט ער זאל זיך נישט גטן, ביז ברוך השם ער האט שוין קינדער וכו', און דער צדיק העלפט אים ארויס מיט יעדן פֿרט, קומט אויס אז דאס איז 'מטהר טמאים', ווייל ער איז דאך געווען א טמא אלץ בַּחור וכו', אבער נאכדעם ווערט ער שוין גרויס ביי זיך, ביז רחמנא לצלן ער איז 'מטמא טהורים' און ער רעדט שוין אויך 'כֵּל דָּבָר אֲסוּר' אויף דעם צדיק וואס האט אים מטהר געווען, און זאגט אז

דער צדיק איז גאר טמא, און ער האט פארגעסן ווער ער איז געווען. דאס איז א חוק וואס איז זייער שווער צו פארשטיין, וועגן דעם דארף א מענטש מורא דיג אכטונג געבן דערויף, און אז מען האט אים געטוהן א טובה זאל ער נישט צוריק צאלן קיין שלעכטס. שלמה המלך זאגט: (משלי י"ג): 'משיב רעה תחת טובה לא ימוש רעה מתוך ביתו' א כפוי טובה איז די ערגסטע זאך וואס עס קען נאר זיין.

א מענטש דארף זיך צוגעוואוינען צו טוהן נאר גוטס, איי אז מען טוט פאר א מענטש א טובה, וועט מען נאכדעם צוריק באקומען שלעכטס, דארף מען וויסן: אז פון טוהן א טובה פאר א איד דערלייגט מען נישט.

אין בעלזער הויף ווען מען האט זיך נאכגעפרעגט אויף א שידוך, אז מען האט נאר געזאגט: 'דער בחור איז א בעל חסד' האט מען שוין גארנישט געדארפט מער! ווייל אז א בחור געוואוינט זיך צו זיין גוט און טוהן א טובה א צווייטן, דאס איז שוין דער גרעסטער יחוס.

עס האט פאסירט ביי דעם ביאלער רבי זי"ע, ווען מען האט גערעדט פאר זיין זוהן א שידוך, און זיי זענען דאך געווען גרויסע מיוחסים, פון יהודי הקדוש וכו', און דער מחותן איז געווען א בעל הבית ישער מענטש, און נישט קיין יחסן, אבער ער האט געטוהן חסד מיט מענטשן, איז ער געגאנגען פּרעגן דעם בעלזער רב זי"ע וואס טוהט מען, מיר זענען מיוחסים, און דער איד איז טאקע א וואילער ערליכער איד, און טוט אסאך חסד, אבער פון א פשוטע משפחה, זאגט אים דער בעלזער רב זי"ע 'מיט א ציטער', אז ער טוהט 'חסד' איז דאס דער גרעסטער יחוס.

און דער גרעסטער חסד איז, מחזק צו זיין א איד ! ווען ער איז צובראכן און פארלוירן. ווייל וויפיל מענטשן גייען נעבעך ארום מיט שלעכטע געדאנקען, זיך צו נעמען דעם לעבן, פון רוב צרות, און ער פילט אז ער קען שוין נישט מער, עס טרעט אים צו, צום הארץ - רחמנא לצלן, און בפרט אז א מענטש האט קראנקע קינדער קען מען - רחמנא לצלן - אראפ גיין פון זינען. דער 'חזון איש' זי"ע האט געזאגט: 'א

מענטש וואס האט - רחמנא לצלן - קראנקע קינדער, דארף מען זיך אויפשטעלן פאר אים'. אדער א מענטש וואס האט יסורים אין שטוב, מעג ער זיין אפילו א שוסטער, אדער א שניידער, אז ער האט אזא פעקל אין שטוב און דאך האט ער נישט קיין טענות צום באשעפער, נאר ער דאנקט נאך דעם באשעפער, און ער קען זיך דערהאלטן, פאר דעם מענטש מעג מען זיך אויפהייבן.

דער אייבערשטער זאל העלפן מען זאל זוכה צו טוהן נאר גוטס פאר אידן, און מחזק זיין אידן, וואס דאס איז אין הימל זייער חשוב. דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ק"ו): 'אשרי משפיל אל דל'. וואויל איז דעם מענטש וואס ער געט אריין שכל פאר א ארימאן. וואס דאס מיינט איינער וואס האט געבען נישט קיין שכל. ווייל די גמרא זאגט (בדרים מא.א); 'דדא ביה פולא ביה'. ווער עס האט שכל האט אלעס, און ווער נישט, האט גארנישט. קומט אויס אז א ארעמאן הייסט איינער וואס איז צופראכן און האט נישט קיין שכל, און אז מען איז אים מחזק און מעודד,

איז דאס די גרעסטע מצוה, און די גרעסטע צדקה
וואס קען נאר זיין. דער אייבערשטער זאל העלפן מען
זאל זוכה זיין צו דעם און מען זאל שוין זוכה צו הערן
דעם קול שופר פון מלך המשיח.

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

כ"ק מרן רבינו אליעזר שלמה
בן מלכה שליט"א

לרפואה שלימה לכל רמ"ח
אבריו ולכל שם"ה גידיו ולכל
טיפי דמיו.